

**Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Aleny Malachové
„Právní důsledky překročení podmínek nutné obrany a krajní nouze“**

Předložená rigorózní práce obsahuje 98 stran textu a je přehledně členěna do úvodu, devíti kapitol a závěru. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použité literatury je dosti obsáhlý a nesporně přiměřený zvolenému tématu práce. Po formální stránce splňuje předložená práce požadavky na ni kladené.

Autorka si za téma své práce zvolila problematiku sice tradiční, avšak stále živou, opakovaně vyvolávající diskuse mezi odbornou veřejností. Nadto se jedná o problematiku dosti náročnou na zpracování, neboť kromě kvalitních teoretických znalostí vyžaduje rovněž poznatky o praktické realizaci a o problémech s ní spojených. Z tohoto pohledu se jedná o téma přínosné a aktuální.

Po stručném úvodu, ve kterém autorka charakterizuje cíl a zaměření své práce, se nejprve věnuje vývoji právní úpravy obou zkoumaných institutů na našem území. Zdařile přitom postihla základní obecné tendence vývoje.

Další dvě kapitoly práce se zabývají pojmem a zákonnými znaky zkoumaných institutů a jejich postavení v systému okolností vylučujících protiprávnost. S autorkou třeba souhlasit, pokud pokládá nutnou obranu za speciální (privilegovaný) případ krajní nouze. Preventivní a výchovná funkce nutné obrany je nesporná, nicméně tuto funkci nelze rozhodně přeceňovat. Dobře jsou postiženy shodné a odlišující znaky obou institutů.

Následující kapitoly práce jsou věnovány vymezení případů excesu, tj. překročení podmínek (mezí) nutné obrany a krajní nouze. Určité rozpaky může vyvolávat používání pojmu „nebezpečnost útoku pro společnost“, k čemuž autorku zjevně vedla snaha zachovat určitou kontinuitu v pojmosloví se starší odbornou literaturou. Kladně třeba hodnotit, že autorka postihla názorový posun v otázce pojmání protiprávnosti útoku. Velmi pěkně je zpracovaná partie o způsobu útoku a o hlediscích rozhodných pro posuzování přiměřenosti a proporcionality. Přílehlavě autorka upozorňuje na spornou otázku tzv. negativního omylu o podmínkách jednání v nutné obraně a v krajní nouzi a na problém odvracení nebezpečí, které jednající zaviněně sám vyvolal. Zde snad mohl být výklad poněkud prohlouben. K otázce nemožnosti dovolávat se krajní nouze osobami, které mají zvláštní povinnost nebezpečí čelit (snášet je), sluší jen dodat, že ani u těchto osob nelze možnost jednání v krajní nouzi zcela vylučovat.

Jádrem rigorózní práce je kapitola o právních důsledcích překročení (nesplnění) podmínek nutné obrany a krajní nouze. Analýza jednotlivých právních možností, jak posoudit případy excesu, je skutečně přehledná a dostatečně propracovaná. Hodnocení jednotlivých možností, které autorka uvádí, je přiléhavé. V této souvislosti třeba kladně hodnotit, že pozornosti autorky neunikl ani legislativní návrh z roku 2004, týkající se nutné obrany, který nakonec nebyl akceptován.

Práci pak doplňuje exkurz do atraktivní problematiky tzv. automatických obranných zařízení a komparace s úpravou zkoumaných institutů na Slovensku. Poslední kapitola pak výstižně a přehledně shrnuje náměty de lege ferenda, které autorka podrobně analyzovala v předchozích částech své práce. Tyto návrhy vesměs mají své opodstatnění a nepostrádají náležité odůvodnění.

V závěru své práce pak autorka klade důraz na správnou interpretaci a aplikaci ustanovení o nutné obraně a o krajní nouzi v praxi orgánů činných v trestním řízení. S tím třeba bezesporu souhlasit.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako velmi dobrou. Autorka prokázala hlubokou znalost zvolené problematiky, včetně jejího dosavadního literárního zpracování a soudní judikatury. Nesporným kladem je pečlivost a systematickosti zpracování celé materie a respektování odborného jazykového a vyjadřovacího stylu. Autorka nesporně prokázala schopnost samostatné odborné tvůrčí práce. Po obsahové i po formální stránce je předložená rigorózní práce způsobným podkladem pro ústní obhajobu.

Pří ústní obhajobě své práce by se mohla autorka vyjádřit k otázce, jak posuzovat případy negativního skutkového omylu o zákonných znacích okolností vylučujících protiprávnost, zejména nutné obrny a krajní nouze.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě rigorózní práce a po úspěšném složení ústní zkoušky byl Mgr. Aleně Malachové udělen titul doktora práv.

V Praze dne 22.5.2012

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
konzultant